Przyjdźcie do Mnie wszyscy

Przygotowanie dzieci z niepełnosprawnością intelektualną do przyjęcia sakramentu Eucharystii budzi wiele pytań i dylematów.

Czy dzieci z niepełnosprawnością intelektualną mogą przystępować do Stołu Pańskiego?

Oczywiście. Dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, które przez sakrament chrztu św. zostały włączone we wspólnotę Kościoła, tak samo jak inni, są wezwane do jedności z Chrystusem w Komunii świętej i nikt im takiego prawa nie może odmówić. W Konstytucji o Liturgii świętej jest napisane: ***„Wszyscy, którzy są synami Boga przez Chrzest i wiarę powinni razem przyjść i chwalić Boga, pośrodku Jego Kościoła, brać udział w składaniu ofiary i spożywać Ciała Chrystusa".***

Kto jest odpowiedzialny za przygotowanie dziecka z niepełnosprawnością intelektualną do uczestnictwa w sakramencie Eucharystii?

Za przygotowanie dziecka do uczestnictwa w Eucharystii odpowiedzialni są przede wszystkim rodzice, ponieważ oni zaszczepili dziecku wiarę i powinni czuwać nad jej rozwojem. W wypełnieniu tego zadania potrzebują wsparcia, którego powinni udzielić im: kapłani, katecheci, parafia oraz szkoła.

Jak określić gotowość dziecka z niepełnosprawnością intelektualną do przyjęcia I Komunii świętej?

Gotowość do przyjęcia sakramentu Eucharystii Kościół określa, jako „dyspozycję". Na tę dyspozycję składa się wiara i świadomość.

Wiara i pragnienie przyjęcia Ciała Chrystusa przez osobę niepełnosprawną powinna łączyć się i być wsparta wiarą wspólnoty Kościoła, gdyż w niej dokonuje się udzielanie Sakramentu: ***„należy również zapewnić Komunię eucharystyczną, na tyle, na ile to jest możliwe, osobom upośledzonym umysłowo, ochrzczonym i bierzmowanym: <u>otrzymują oni Eucharystię w wierze, również w wierze ich rodziny lub wspólnoty, która im towarzyszy</u>".***

Adhortacja: SACRAMENTUM CARITATIS (Sakrament miłości) Benedykt XVI, 22 lutego 2007 r.

p. 58. Szczególną uwagę należy poświęcić ludziom niepełnosprawnym. Jeśli ich kondycja na to pozwala, wspólnota chrześcijańska winna wspierać ich uczestnictwo w celebracji sprawowanej w miejscach kultu. W związku z tym należy zadbać, by w budynkach sakralnych zostały usunięte wszelkie architektoniczne przeszkody, uniemożliwiające dostęp

niepełnosprawnym. W końcu, należy również zapewnić Komunię eucharystyczną, na tyle, na ile to jest możliwe, osobom upośledzonym umysłowo, ochrzczonym i bierzmowanym: otrzymują oni Eucharystię w wierze, również w wierze ich rodziny lub wspólnoty, która im towarzyszy [178]...."

Wiara rodziców, jest świadectwem potwierdzającym gotowość przyjęcia Chrystusa ukrytego w Hostii. Osoby dobrze znające dziecko, są w stanie odczytać dźwięki, gesty i znaki w specyficzny sposób potwierdzające pragnienie przyjęcia przez dziecko I Komunii świętej.

Dyspozycję potwierdza też **świadomość** osoby. Trudno mówić o świadomości zwłaszcza u osób z głębszą i głęboką niepełnosprawnością intelektualną, gdy u ludzi pozostających w normie intelektualnej stopień świadomości nie zawsze oznacza u każdego to samo. Dlatego o świadomości u osób z niepełnosprawnością intelektualną decydować będą indywidualne możliwości rozumienia tajemnicy wiary pod względem poznawczym, intelektualnym i emocjonalnym. Nikt nie jest w stanie do końca wyjaśnić, co dzieje się w umyśle osoby z niepełnosprawnością umysłową. Być może jest ona w stanie więcej zrozumieć niż może o tym zasygnalizować lub wypowiedzieć.

Do każdego dziecka należy podchodzić w sposób indywidualny, mając na względzie jego możliwości i ograniczenia. Decyzję o gotowości przyjęcia Chrystusa w Eucharystii należy podejmować w gronie osób dobrze dziecko znających i kochających.

Czy do wszystkich dzieci z niepełnosprawnością intelektualną ma zastosowanie kanon 913 & 2 „*Kodeksu Prawa Kanonicznego*”?

Kościół wymaga, w kanonie 913 & 2 „*Kodeksu Prawa Kanonicznego*” z 1983 r., by dzieci według swej zdolności, potrafiły odróżnić Ciało Chrystusa od zwykłego chleba i mogły z szacunkiem przyjąć Komunię. Większość dzieci z niepełnosprawnością intelektualną (zwłaszcza z lekkim i umiarkowanym, a nawet znacznym stopniem) jest w stanie podołać temu wymogowi i na swój specyficzny sposób potwierdzić tę umiejętność (np. wskazując na konkrety, rekwizyty bądź ilustracje).

Są jednak dzieci z głębokim stopniem niepełnosprawności, które nigdy nie będą w stanie odróżnić Chleba Eucharystycznego od zwykłego. Przed niektórymi rodzicami, kapłanami i katechetami pojawiają się wówczas rozterki. Należy mieć wówczas na względzie działanie Ducha świętego i Bożej łaski, które są stokroć silniejsze od ludzkich niedomagań i wątpliwości. Dzieci te powinny przyjmować Komunię świętą „*w wierze ich rodziny lub wspólnoty, która im towarzyszy*” (Benedykt XVI). Tak więc, wiara rodziców dziecka i ich pragnienie łaski Eucharystii dla swego potomstwa oraz deklaracja o czuwaniu nad szacunkiem dla Sakramentu wystarczą, by dziecko mogło przyjąć do serca Najświętszy Sakrament.

Jak pokonać trudności wynikające z uszkodzeń organizmu dziecka utrudniające mu przyjmowanie Komunii świętej?

Pewna grupa dzieci ma poważne trudności, by przyjąć Jezusa ukrytego w Hostii. Trudności te wynikają głównie z uszkodzenia organizmu, np. są dzieci, które nie przyjmują stałych pokarmów lecz płynne i zmiksowane, z rozszczepem podniebienia, lękliwe, z fobiami.

W takim wypadku rodzice i katecheta powinni zwrócić się o pomoc do kapłana. Problem zniwelować mogą ćwiczenia, które ukażą, jakie kłopoty mogą zaistnieć i w jaki sposób można im zaradzić. Katecheta w ramach przygotowań do I Komunii św. powinien zaopatrzyć się w opłatki wigilijne, by przez takie próby pomóc dziecku okiełznać strach przed nieznanym i nową sytuacją uznać za bezpieczną. Do takiej formy prób włącza się także rodziców.

Część trudności w przyjmowaniu Komunii św. przez dzieci niepełnosprawne można więc zniwelować. Te trudności będą mniejsze, gdy dziecko będzie Sakrament przyjmowało od kapłana, który zna dziecko i który wykaże cierpliwość. Nie zawsze jednak istnieje taka możliwość, zwłaszcza w parafiach wielkomiejskich. Dlatego każdorazowo przed Mszą Św. rodzice powinni poinformować kapłana o sposobie przyjmowania przez dziecko Eucharystii.

Co zrobić, jeśli dziecko ma kłopoty z przełykaniem pokarmów stałych?

W przypadku, gdy dziecko ma problemy z przełykaniem kapłan powinien podać Hostię umoczoną w winie. Duszpasterz powinien uwrażliwić rodziców, by zwracali uwagę czy Hostia została połknięta w całości, czy też jej części zostały wraz ze śliną wyplute. Rodzice powinni wiedzieć, kogo zawiadomić o tym fakcie i jak się zachować. Dziecku można też podać wodę do popicia, którą rodzice powinni zabierać ze sobą.

Zdarza się, że dziecko w ogóle nie przyjmuje stałych pokarmów, dlatego przyjęcie Hostii umoczonej w winie może stanowić problem. Jezus ukryty jest także pod postacią wina i w takiej postaci może do dziecka przychodzić. Kapłan powinien podać dziecku kielich, bądź wino na specjalnej łyżeczce.

Jak rozwiązać problem przyjmowania Komunii św. przez dzieci lękliwe, z fobiami?

Wśród dzieci z niepełnosprawnością intelektualną są takie, które odczuwają ogromny lęk przed kapłanem i obcymi osobami (np. dzieci z autyzmem). Lęk ten nie pozwala im też przyjąć swobodnie Sakramentu. W takiej sytuacji, kapłan może zaproponować, by rodzice podali dziecku Hostię.

Duszpasterz może również podpowiedzieć rodzicom, by dziecko nie przyjmowało Komunii podczas Mszy Św., gdy otoczone jest dużą ilością ludzi. Niekiedy dogodniejsze może

dla niego byÍ (w sensie odczucia bezpieczeŒstwa), przyjňcie Sakramentu po Mszy Ŝw. w pustym koŜciele lub w zakrystii.

Co zrobiÍ, jeŜli dziecko nie chce lub nie moŒe (ze wzglňdu np. na mózgowe poraŒenie dzieciňce) przyjÑÍ caŝej Hostii?

W takiej sytuacji moŒna dziecku podaÍ tylko odrobinň Hostii.

Jak interpretowaÍ sytuacjň, gdy podczas uroczystoŜci I Komunii świňtej dziecko nie chciaŝo otworzyÍ ust?

JeŜli w dniu I Komunii świňtej dziecko nie bňdzie chciaŝo otworzyÍ ust, to naleŒy uznaÍ, Œe przyjňŝo Pana Jezusa do serca w sposób duchowy i od tego dnia moŒe przystňpowaÍ do tego Sakramentu.

Czy Sakrament Pojednania jest dla dzieci z gŝňbszÑ i gŝňbokÑ niepeŝnosprawnoŜciÑ intelektualnÑ? Czy takie osoby majÑ ŜwiadomoŜć grzechu?

Pozornie wydaje siň, Œe osoby intelektualnie niepeŝnosprawne nie zdajÑ sobie sprawy z czynów, których dokonujÑ, zatem nie sÑ niczemu winne i Sakrament Pojednania nie powinien ich dotyczyÍ. Trudnym zagadnieniem staje siň teŒ grzech rozumiany jako Ŝwiadome i dobrowolne przekroczenie praw BoŒych czy koŜcielnych.

Jednak Sakrament Pojednania nie na próŒno ma w swej nazwie ĂPOJEDNANIEò. Grzech niszczy wiňŦ z Bogiem i ludŦmi, a tylko przebaczenie i pokuta sÑ w stanie na nowo jÑ naprawiÍ.

Dziecko niepeŝnosprawne intelektualnie instynktownie wyczuwa, kiedy zerwaŝo wiňŦ z mamÑ, tatÑ czy innÑ osobÑ. Poznaje to po reakcji danego czŝowieka. Wie teŒ, jak tÑ wiňŦ utraconÑ odzyskaÍ, jak wywoŝaÍ uŜmiech na twarzy osoby, którÑ przed momentem zasmuciŝo. Wie, jakie gesty i pieszczoty trzeba wykonaÍ, by byŝo znowu dobrze, wie jakiego sŝowa uŒyÍ by wyraziÍ pragnienie pojednania. Trudno takie dziecko oceniaÍ miarÑ naszych zasad, ale trzeba uznaÍ godnoŜć tej osoby przez to, Œe moŒe ona czyniÍ zŝo i za nie odpowiadaÍ. Uznanie, Œe dziecko popeŝnia grzechy jest teŒ uznaniem, Œe moŒe czyniÍ dobro.

Jezus mówiŝ ***ĂidŦ, pojednaj siň z twoim bratemò*** JeŜli dziecko niepeŝnosprawne potrafi odzyskaÍ utraconÑ wiňŦ z czŝowiekiem, to równieŒ przez to dopuszczone jest do Ăkomuniiò z Bogiem. Dziecko niepeŝnosprawne intelektualnie ma zatem zdolnoŜć rozpoznawania dobra i zŝa.

Oprac. Aleksandra Kielar